

ИЗВЕШТАЈ О НАУЧНОЈ ЗАСНОВАНОСТИ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме, име једног
родитеља и име
Датум и место рођењаМитић, Велимир, Алекса
01.07.1998, Пирот

Основне студије

Универзитет

Универзитет у Нишу

Факултет

Филозофски факултет

Студијски програм

ОАС Комуницирање и односи са јавношћу

Звање

Дипломирани комуниколог

Година уписа

2017.

Година завршетка

2021.

Просечна оцена

9.67

Мастер студије, магистарске студије

Универзитет

Универзитет у Нишу

Факултет

Филозофски факултет

Студијски програм

МАС Комуникологија

Звање

Мастер Комуниколог

Година уписа

2021.

Година завршетка

2022.

Просечна оцена

10

Научна област

Комуникологија, језик и студије медија

Наслов завршног рада

Геополитика језика на друштвеним мрежама – студија случаја
организација Франкофонија

Докторске студије

Универзитет

Универзитет у Нишу

Факултет

Филозофски факултет

Студијски програм

ДАС Медији и друштво

Година уписа

2022.

Остварен број ЕСПБ бодова

140

Просечна оцена

9,85

ПРИКАЗ НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КАНДИДАТА

Р. бр.

Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице

Категорија

1

Mitić, A. Man vs Machine – The Roots of Artificial Intelligence Totalitarianism. *The International School of Philosophy Felix Romuliana* 2024. *Philosophy and Intelligence – Risks of Digital Totalitarianism*. (2025). II vol. 143-159.

Кратак опис садржине (до 100 речи) Рад се бави анализом једног од значајнијих догађаја у историји развоја вештачке интелигенције, конкретније првом победом машине над човеком 1997. године. Поменути догађај реферу на тријумф суперкомпјутера Deep Blu-a над тадашњим светским прваком у шаху, који је касније означен као тријумф вештачке интелигенције над човеком. Значајне промене које су уследиле након овог догађаја директно су се рефлектовале на процес развоја и усавршавања вештачке интелигенције, чиме је најављен почетак њене хегемоније и тоталитаризма у 21. веку. У раду се меч, као и његове импликације, посматрају из перспективе филозофије тоталитаризма којом се претпоставља будући модел деловања у другим областима.

M44

Рад припада научној области докторске дисертације

ДА

НЕ

ДЕЛИМИЧНО

2

Mitić, A., Stojanović-Prelević, I. The Interdependence of Artificial Intelligence and Global Media Ethics, *Media Studies and Applied Ethics*. (2025). Vol 6, No.1. 101-111.

M52

Кратак опис садржине (до 100 речи) Рад се бави анализом међусобног утицаја вештачке интелигенције и новог концепта под називом „глобална медијска етика“. Полазна хипотеза је да би поштовање деонтологије и космополитизма донело бенефите друштву када је реч о коришћењу вештачке интелигенције. Такође су испитане предности и недостаци глобалне медијске етике, затим предности употребе вештачке интелигенције и њене лоше стране, када је реч о сфери новинарства, и друштвених платформи коришћених за новинарско деловање, овде мислимо и на појаву грађанског новинарства. Закључак је, да глобална медијска етика има претензију да учини медијско окружење квалитетнијим за друштво и да вештачка интелигенција коришћена одговорно то исто окружење може учинити пријатнијим.

Рад припада научној области докторске дисертације

ДА

НЕ

ДЕЛИМИЧНО

Mladenović, K., Živković, D., Došić, A., Purenović-Ivanović, T., Malobabić, M., Mitić, A., Randelović, N. Self-assessment of online learning performance and anxiety in students during the covid-19 pandemic. *Physical education and sport through the centuries*. (2022). 9(2), 29-43.

Кратак опис садржине (до 100 речи) Циљ ове студије био је да се утврди колико су студенти били у могућности да испуне своје академске обавезе, каква је била њихова мотивација за учење, које баријере су утицале на њихову способност извршења обавеза и колико су били анксиозни током пандемије. У онлајн истраживању учествовало је укупно 364 студента основних академских и мастер академских студија Факултета спорта и физичког васпитања. Истраживање је спроведено коришћењем упитника који се састоји од самопроцене савладаног градива из свих предмета, степена мотивације за учење на даљину, питања о факторима који су ометали ученике у учењу и скале анксиозности (AT-29, Товишевић и Нововић, 2009).

M53

Рад припада научној области докторске дисертације

ДА

НЕ

ДЕЛИМИЧНО

4 Кратак опис садржине (до 100 речи)

Рад припада научној области докторске дисертације

ДА

НЕ

ДЕЛИМИЧНО

5 Кратак опис садржине (до 100 речи)

Рад припада научној области докторске дисертације

ДА

НЕ

ДЕЛИМИЧНО

НАПОМЕНА: уколико је кандидат објавио више од 5 радова, додати нове редове у овај део документа

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА КАНДИДАТА ЗА ПОДНОШЕЊЕ ЗАХТЕВА ЗА ОДОБРАВАЊЕ ТЕМЕ

Кандидат испуњава услове предвиђене Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета да поднесе захтев за одобравање теме докторске дисертације

ДА

НЕ

Кандидат Алекса Митић испуњава све услове предвиђене Законом о високом образовању, Статутом Универзитета у Нишу и Статутом Филозофског факултета за подношење захтева за одобравање теме докторске дисертације: утисан је на докторске академске студије, положио је предвиђене испите, остварио је потребан број ЕСПБ бодова и приложио је све неопходне документе уз пријаву теме.

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА МЕНТОРА

Име и презиме, звање

Наташа Симеуновић Бајић

Ужа научна област за коју је изабран у звање

Ванредни професор

Датум избора

Комуникологија, језик и студије медија

Установа у којој је запослен

6.11.2023. године

Е-пошта

Филозофски факултет у Нишу

Најзначајнији радови ментора из научне области којој припада тема докторске дисертације

Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице

Р. бр.

1. Simeunović Bajić, N., Milosavljević, I., Tuneva, M., & Angelova, V. (2024). *Challenges of strategic digital communications in local media industries during the COVID-19 pandemic in Serbia, North Macedonia and Bulgaria*. Corporate Communications: An International Journal. Advance online publication. <https://doi.org/10.1108/CCIJ-04-2024-0054>
2. Simeunović Bajić, N. M. (2019). *Serbia*. In D. Merskin (Ed.), *The SAGE international encyclopedia of mass media and society* (pp. 1552–1555). SAGE. <https://sk.sagepub.com/ency/edvol/the-sage-encyclopedia-of-mass-media-and-society/toc>
3. Todorović, D. M., & Simeunović Bajić, N. (2020). *Slike o Ciganima i Romima u Srbiji: Dekonstrukcija novinskih naslova*. U I. Lukić, B. L. Cindrić, & A. T. Bošnjaković (Eds.), *Migracije i identitet: Kultura, ekonomija, država* (str. 753–767). Institut za migracije i narodnosti (IMIN)
4. Goyanes, M., Demeter, M., Simeunović Bajić, N., & de Zúñiga, H. G. (2025). *Gender*

Категорија

M22

M18

M33

M21

5. Simeunović Bajić, N., Majdarević, A., & Manić, Lj. (2013). *Uloga medija u konstituisanju javnosti o ekološkim kriznim situacijama u Srbiji: studija slučaja Tužna Morava*. Teme, (4), 51–74. Univerzitet u Nišu.

M24

Менторства у последње три године

Р. бр.	Име и презиме докторанда, тема докторске дисертације, факултет/универзитет	Датум именов.	Датум одбране
1.	Илија Милосављевић, <i>Комуникационе стратегије промоције и дистрибуције серија посредством стриминг сервиса Нетфликс у Србији</i> , https://plus.cobiss.net/cobiss/sr/sr/bib/144455945 , Филозофски факултет, Универзитет у Нишу	8.6.2021.	2.4.2024.
2.	Теа Конеска Василевска, <i>Комуникационе стратегије институција културе и културне праксе старије публике: компаративно истраживање</i> , Филозофски факултет, Универзитета у Нишу (урађена, у процедури за одбрану).	2.7.2024.	
3.			
4.			

Ментор испуњава услове предвиђене Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета

ДА НЕ

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ТЕМЕ

Предлог наслова теме докторске дисертације	“Вештачка интелигенција и процес информисања у српским онлајн медијима: ставови јавности и медијских професионалаца”
Научно поље	Друштвено-хуманистичке науке
Научна област	Културолошке науке и комуникологија
Ужа научна област	Комуникологија, језик и студије медија
Научна дисциплина	Дигитални медији

1. Предмет научног истраживања (до 800 речи)

Предложено истраживање усмерено је на анализу употребе вештачке интелигенције у домену онлајн медија, са посебним нагласком на потенцијале, ефекте и етичке изазове које ова технологија производи у процесима производње, уређивања и дистрибуције медијских садржаја. Полазиште рада је становиште да је вештачка интелигенција једна од најзначајнијих технолошких иновација савременог доба (Delen, 2022), чија адекватна примена може унапредити различите аспекте друштвеног живота (Poola, 2017), али истовремено може генерисати и негативне последице које захтевају систематичну и прецизну научну анализу (Buenfil et al., 2019). У ширем контексту медијских промена, истраживање се ослања на историјску перспективу развоја онлајн сфере медијског деловања, условљену развојем интернета крајем 20. и почетком 21. века (Küng et al., 2008). Посебно место у теоријском оквиру заузима концепт „мрежног друштва“ (network society) Мануела Кастелса (Castells, 2004), који омогућава разумевање трансформације медијских пракси у условима повећане доступности информација, ширења медијског простора за објављивање садржаја и интензивирања интеракције између медија и публике (Vermeer et al., 2020). Управо овај онлајн екосистем представља окружење у коме се развијају и функционишу савремени модели вештачке интелигенције, будући да им је за рад неопходан простор за прикупљање, обраду, производњу, дистрибуцију и конзумацију садржаја (Bhandari, 2020; Sančanin, Penjišević, 2022). Сходно томе, предмет рада је постављен у домен онлајн медија као кључног простора у коме се формирају, испољавају и обликују ставови и понашање корисника/публике у односу на употребу алата вештачке интелигенције. Истраживање, такође, полази од констатације да медијска сфера, као неодвојив део савременог друштва, припада областима у којима је утицај вештачке интелигенције посебно изражен и где отвара бројна питања и потенцијалне промене, пре свега у домену производње и дистрибуције медијских садржаја (Karnouskos, 2020). У новој ери дигиталних медија, аутоматизација производње садржаја постаје централна одлика медијских процеса: алгоритми обрађују велике количине података, повезују информације и паралелно креирају детаљне профиле корисника на основу њихових интересовања и потреба (Alharthi et al., 2018). У том контексту, посматра се и трансформација информативне функције медија, будући да корисност медија и њихов информативни потенцијал подразумевају могућност појединца да перципира сопствену улогу и активности других у друштвеној средини (Perić, 2008), док је репрезентација стварности коју јавност усваја детерминисана

квалитетом, квантитетом и начином уређења информација у медијима (Brigs, Kobli, 2005). Алати вештачке интелигенције у пракси се често оправдавају управо тежњом ка побољшању квалитета, повећању обима и ефикаснијем уређивању информација. Истовремено, процес јавног информисања, као једна од основних функција медија (Jevtović, Bjelica, 2005), трпи значајне промене услед имплементације дигиталних технологија које све више функционишу на принципима вештачке интелигенције, што посебно долази до изражаја кроз аутоматизовано писање и уређивање текстова, као и обраду података у редакцијским процедурама (Wang et al., 2021).

Кључна тематска оса истраживања односи се на питање оправданости употребе вештачке интелигенције у медијима из угла медијске етике. Рад разматра како се постојећи етички проблеми унутар медијске производње (Bracci, 2003) трансформишу и добијају нову димензију у савременом онлајн окружењу (Zurčić, Labaš, 2024), те како учесталија примена вештачке интелигенције отвара додатна етичка питања везана за медијске актере и одговорност у јавном комуницирању (Uldrijan et al., 2023). Посебно се издваја ризик од пристрасности и непоузданости, јер системи вештачке интелигенције могу користити застареле или непроверене скупове података који садрже искривљене информације (Guzman, Lewis, 2020). Поред пристрасности, у средишту анализе налазе се и проблеми транспарентности и одговорности (ко је аутор, ко је одговоран за последице објављеног садржаја), као и питања праведности и приватности, с обзиром на ризике дискриминације и нарушавања права на приватност услед обраде и профилисања корисника (Tan et al., 2020).

Значајан сегмент предмета истраживања чини и анализа регулаторног оквира као услова за етички прихватљиву примену вештачке интелигенције у медијима. У фокусу је, с једне стране, нормативни и институционални контекст Републике Србије, у којем тренутно не постоји посебан правни акт који директно регулише употребу вештачке интелигенције, уз напомену да је закон у изради (Đukanović, Spasojević, 2024). С друге стране, разматрају се саморегулаторни механизми у медијској пракси, пре свега Кодекс новинара Србије (2006), који у најновијој верзији делимично уређује питања транспарентности и одговорности у контексту примене вештачке интелигенције (Conić, 2025). Поред тога, рад узима у обзир и европски нормативни оквир, посебно први свеобухватни акт Европске уније који се односи на вештачку интелигенцију (The EU Artificial Intelligence Act, n.d.), имајући у виду његов значај за заштиту људских права и демократских стандарда.

У целини, предмет истраживања обухвата: (1) контекстуализацију развоја онлајн медија као простора у којем вештачка интелигенција добија пун домет; (2) анализу начина на који вештачка интелигенција трансформише медијску продукцију и информативну функцију; (3) испитивање ставова и понашања публике у односу на употребу алата вештачке интелигенције у онлајн медијима; и (4) критичко разматрање етичких принципа и регулаторних/саморегулаторних оквира, са акцентом на домете и потенцијалне недостатке постојећих решења.

2. Усклађеност проблематике са коришћеном литературом (до 200 речи)

Усклађеност проблематике са коришћеном литературом је висока: корпус извора покрива и технолошке и друштвено-нормативне аспекте примене вештачке интелигенције у онлајн медијима. Теоријско-контекстуални оквир дигиталне трансформације и „мрежног друштва“ утемељен је радовима Кастелса (Castells, 2004) и зборником о интернету и масовним медијима (Küng et al., 2008), док се специфичности онлајн публике и медијских рута корисника ослањају на Vermeer et al. (2020). Трансформације продукције садржаја и аутоматизације адекватно су подржане изворима о АИ у медијима/издаваштву (Bhandari, 2020), генерисању медијског садржаја (Sančanin & Penjišević, 2022) и техничко-апликативним радовима (Wang et al., 2021; Alharthi et al., 2018), уз уводна разматрања потенцијала АИ (Poola, 2017; Delen, 2022). Етичка оса истраживања поткрепљена је класичним радом о етици у продукцији (Bracci, 2003), савременим расправама о АИ и комуникацији (Guzman & Lewis, 2020), као и студијама о етичким ризицима и управљању (Buenfil et al., 2019; Uldrijan et al., 2023). Регулаторни сегмент је релевантно ослоњен на ЕУ АИ акт и домаћи контекст (Đukanović & Spasojević, 2024; Conić, 2025), уз допуну правним питањима у медијско-забавној индустрији (Tan et al., 2023).

3. Циљеви научног истраживања (до 500 речи)

Основни циљ истраживања кандидата јесте да утврди у којим сегментима и на који начин употреба вештачке интелигенције утиче на процес информисања у домаћим онлајн медијима, као и да испита ставове јавности у Србији о овим праксама.

Кандидат посебну пажњу усмерава на идентификовање етичких дилема и изазова који настају у процесима прикупљања, обраде, обликовања и дистрибуције информација услед примене вештачке интелигенције. Поред тога, значајан део истраживања односи се на анализу перцепције јавности:

претпоставка је да начин на који публика разуме вештачку интелигенцију као технолошку иновацију и њено место у савременом животу утиче и на оцену њене оправданости у медијском информисању. Из наведеног циља произилазе следећа истраживачка питања:

1. На који начин и у којим сегментима се вештачка интелигенција користи у домаћим онлајн медијима?
2. Какав је став јавности у Србији о употреби вештачке интелигенције у медијима и да ли постоје генерацијске разлике у перцепцији и прихватању?

На основу циља и истраживачких питања, кандидат поставља следеће хипотезе:

Основна хипотеза: Вештачка интелигенција је релативно често присутна у праксама медијских радника при обликовању и дистрибуцији садржаја у домаћим онлајн медијима, док јавност у начелу исказује преовлађујуће резервисане, односно негативне ставове према таквим праксама.

Помоћне хипотезе:

1. Онлајн медији у Србији располажу ограниченим и недовољно развијеним механизмима саморегулације у вези са употребом вештачке интелигенције, што отежава доследно очување професионалних и етичких стандарда.
2. Примена вештачке интелигенције у домаћим онлајн медијима у одређеној мери прати постојеће професионалне етичке стандарде, али истовремено производи специфичне етичке изазове који нису у потпуности нормативно и/или саморегулаторно уређени.
3. Ставови јавности у Србији о употреби вештачке интелигенције у медијима статистички значајно варирају у зависности од генерацијске припадности, при чему млађе генерације показују виши степен прихватања и поверења у ову технологију у односу на старије генерације.

4. Очекивани резултати, научна заснованост и допринос истраживања *(до 200 речи)*

Од предложеног истраживања се очекује да пружи јасан увид у то да ли, у којој мери и на које начине медијски радници у домаћим онлајн медијима користе алате вештачке интелигенције током производње и дистрибуције медијских садржаја. Испитивање пракси медијских радника треба да омогући процену степена поштовања професионалних етичких принципа, као и идентификовање евентуалних етичких дилема и специфичних изазова који се јављају у условима примене вештачке интелигенције. Истраживање, такође, има за циљ да покаже на који начин вештачка интелигенција доприноси реализацији информативне функције медија у Србији, пре свега у онлајн окружењу, односно да укаже на њену улогу у динамици креирања, обраде и пласирања информација ка домаћој јавности. Поред анализе медијских пракси, истраживање је проширено испитивањем ставова публике о вештачкој интелигенцији и о њеној употреби у домаћим медијима. У том сегменту очекује се да резултати покажу и у којој мери публика поседује капацитет да препозна медијске садржаје различитих формата који су генерисани или значајно обликовани применом вештачке интелигенције. У целини, очекивани резултати истраживања могу представљати полазиште за даља, обухватнија истраживања која би систематичније и детаљније разматрала значај и утицај вештачке интелигенције на медијски систем Републике Србије, укључујући професионалне стандарде, саморегулацију и поверење јавности у медијско информисање.

5. Примењене научне методе *(до 300 речи)*

Усклађујући предмет и циљеве истраживања, кандидат предвиђа примену комбинованог методолошког приступа који обједињује квалитативне и квантитативне технике прикупљања података, како би се добио потпунији увид у праксе медијских радника и ставове публике о употреби вештачке интелигенције у домаћим онлајн медијима.

1. Метод дубинског интервјуа – Планирано је спровођење дубинских (полуструктурираних) интервјуа са новинарима и другим запосленима у различитим медијским организацијама, ради прикупљања података о начинима употребе вештачке интелигенције и њеном утицају на процес информисања. Интервјуи ће обухватити ставове испитаника о позитивним и негативним аспектима примене вештачке интелигенције, процену утицаја на професионалне стандарде, као и идентификацију етичких дилема и ризика у процесима производње и дистрибуције садржаја. Овај метод омогућава добијање продубљених, контекстуализованих података, укључујући конкретне примере и образложења поступака употребе вештачке интелигенције у редакцијској пракси. У овом сегменту планиран је узорак од 20 испитаника, од којих се очекују детаљнији и садржајнији описи искустава, ставова и процена.
2. Испитивање упитником – Квантитативни део истраживања биће реализован путем упитника намењеног публици домаћих онлајн медија. Посебно конструисан инструмент обухватиће питања о степену упознатости са вештачком интелигенцијом, нивоу поверења у њене примене, перцепцији оправданости употребе у медијима, као и ставовима о потреби за адекватним

регулаторним и саморегулаторним оквирима. Поред тога, испитаници ће имати задатак да процене информативност и уверљивост приказаних објава/садржаја који су генерисани (или значајно обликовани) вештачком интелигенцијом, што омогућава испитивање њихове способности препознавања и критичке процене различитих медијских формата.

Испитаници ће бити подељени у две старосне групе: до 39 година (39 и млађи) и 40+ (40 и старији). Оваква подела образлаже се претпоставком да генерацијске разлике могу бити повезане са различитим нивоима медијске и дигиталне писмености, као и са различитим степеном прихватања технолошких иновација у медијској сфери.

3. Компаративна метода (помоћни метод) – У анализи резултата добијених упитником биће примењена компаративна метода ради систематског поређења одговора између две старосне групе. На тај начин се омогућава провера постојања и обима генерацијских разлика у ставовима, поверењу и процени употребе вештачке интелигенције у процесу информисања у домаћим онлајн медијима.

Предложена тема се
прихвата неизмењена

ДА

НЕ

Конечан наслов теме
докторске дисертације

“Вештачка интелигенција и процес информисања у српским онлајн медијима:
ставови јавности и медијских професионалаца”

ЗАКЉУЧАК (до 100 речи)

Истраживање кандидата усмерено је на утврђивање начина и домета примене вештачке интелигенције у процесу информисања домаћих онлајн медија, уз анализу етичких дилема и степена саморегулације у редакцијској пракси. Комбиновањем дубинских интервјуа са медијским радницима и анкетног испитивања публике, уз компаративно поређење генерацијских група, очекује се да се добије потпунија слика о утицају вештачке интелигенције на производњу, дистрибуцију и перцепцију медијских садржаја. Резултати могу допринети развоју препорука за јачање етичких стандарда и регулаторних механизма у Србији.

ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Број одлуке НСВ о именовању Комисије

818-01-12/25-12

Датум именовања Комисије

4. 12. 2025.

Р. бр.

Име и презиме, звање

Потпис

1.	Др Ивана Стаменковић, доцент Комуникологија, језик и студије медија (Научна област)	Филозофски факултет у Нишу (Установа у којој је запослен)	председник	
2.	Др Наташа Симеуновић Бајић, ванредни професор Комуникологија, језик и студије медија (Научна област)	Филозофски факултет у Нишу (Установа у којој је запослен)	ментор, члан	
3.	Др Маријана Матовић, доцент Комуникологија и информатика (Научна област)	Факултет политичких наука у Београду (Установа у којој је запослен)	члан	
4.			члан	
5.			члан	

Датум и место:

У Нишу, 15.12.2025.